

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сант.

Директор А. ЈОВАНОВИЋ

БРОЈ 10 сант.

Бугарски пораз код Битоља

Велике победе Срба и Савезника, крунисане ослобођењем Битоља имале су силног одјска у целој свету. Савезничка и неутрална штампа истицала је велику стратегијску важност заузећа Битоља, док су се немачки листови трудили да је, колико је могуће, умање, а Бугари су сасвим ћутали. Бугарски званични коминикаци, као ни софијски листови нису се ниједном речју дотакли великих својих поразав, које су им задали Срби и њихови Савезници и упињу се још увек да обману своје јавно мишљење представљајући, како су лажне и тенденциозне вести о бугарским неуспесима, које непријатељ пушта са провидном тенденцијом, да поколеба морал бугарских трупа.

Али, и ако званична Бугарска и софијска штампа прећуткују над Битоља, бугарски народ, као и војска ипак га знају, јер такав догађај није могуће сакрити. За бугарске мегаломане не може се замислити страшнији пораз него што је губитак Битоља. Бугари су га с помоћу Немаца били утврдили системима одбранбених линија и бранили су га с највећим огорчењем. Отуда су војни кругови немачки и бугарски изјавили уверење, да је Битољ апсолутно незаузимљив. Па ипак је нао, јер није могао одолети силним налетима српских и савезничких трупа. У колико је вера Бугара у незаузимљивост Битоља била јача, у толико је већи њи-

хов пораз. Бугарски народ, а нарочито војска, пренеражени су падом Битоља. За њих је то једно велико и горко разочарење након многих хиљада узалудних жртава. У исти мах, то је и опомена, да час заслужене казне није далеко и да се он неизбежан и неумитан постепено приближује.

Политичке вести

Цирих. — Мађарски је парламент сазвао за 27. новембар.

Атина. — Грчка је влада предала јуче посланицима неутралних држава на грчком двору једну протестацију против пресије коју Савезници врше на Грчку.

Рим. — Папа је јуче примио понова белгијског министра са којим се разговарао о одвођењу белгијског становништва.

Тврди се да ће папа у говору који ће држати у конзисторијуму, протестовати против нечовечних поступака немачке владе у заузетим областима.

Грчка штампа

Писмо које је г. Венизелос упутио „Тајмсу“ у погледу циља грчког народног покрета.

„У тренутку кад први пук народне војске одлази на границу да испуни циљ који је изазвао наш покрет, желим кроз ваше ступце да изразим своју захвалност народима и штампи савезних земаља, које с тако много љубави потпомажу нашу народну борбу.“

Попоћу ове борбе желимо да избришемо мрљу који је бачена на земљу због неиспуњена наших савезничких обавеза према

Србији, да допринесемо ослобођењу наше земље од бугарског упада, и да на стваран начин изразимо наше дубоко убеђење да Грчка не може напредовати па ни живети као земља самостална без тесног додира са Силама које су је помагале у свакој прилици, које уз то господаре над Средиземним морем и које се и данас боре за слободу Европе и за право малих држава на слободан и самосталан живот.

Ову нашу борбу труди се атинска влада да дискредитује представљајући је као антидинастичку.

Ако је образовање једне на родне војске у циљу да се са савезницима боримо против заједничких непријатеља и да испунимо своје савезничке обавезе према херојској Србији, ако је то дело антидинастичко, онда се очевидно наша борба може сматрати и антидинастичком.

Али ако се, према обичном значењу ове речи, антидинастичарем може назвати само онај, који тежи да обори један престо и да промени облик режима или бар да једну владајућу кућу замени другом, онда је оптужба да смо антидинастичари чиста клевета. (Наставиће се) — Пол-Луј

Г. Бетман понавља

„Тан“ од 12. новембра 1916.

3). Држање Русије.

Кад је рат пукао, Аустрија, агент Немачки, добила је од Србије потпуну сатисфакцију у свима тачкама њенога ултиматума. Узрок рату, дакле, нестао је. Али Аустрија, која је мобилисала 26/19 јула, захтевала је да је оставе да окупира Београд и северну Србију. У следећим данима Немачка се извлачила у предлозима који су јој чинени били за конференцију, било за ди-

ректне преговоре. 19/26 јула, у 20 часова цар је предложио императору Вилему да се питање преда Хашком Суду. Вилем II није ништа одговорио. И тек је 30/17 јула, пред ћутањем овим и аустријском мобилизацијом, Русија је мобилисала четири области, Козанску, Кијевску, Московску и Одеску.

4). Држање Француске и Енглеске.

До последњег тренутка, Француска, да би избегла инциденте, држала је своје пограничне трупе осам километара иза границе. Ова мера мудрости и умерености дало је могућности Немачкој да повреди француско земљиште још 2. августа ујутру, пре објаве рата, у области Сврџ, Лонгви и Дел. Што се тиче Енглеске, она се је на рат одлучила 4. августа, тек пошто је повреда белгијске неутралности од стране немачких трупа била већ свршена ствар. 31. јула она је ставила Француској на знање да је за њу не верује никаква обавеза. 2. августа, после улаза немачких авангарди на француско земљиште, она је још своје обећање ограничавала на заштиту наших обала.

5). Објава рата.

Све објаве рата пошле су из Берлина и Беча — из Беча противу Србије 28. јула, из Берлина противу Русије 1. августа, из Берлина противу Француске 3. августа, из Берлина противу Бел-

ПРЕТПЛАТА ИЗДАЦИЈА:

Месечно 3 франка, тромесечно 9 франка, годишње 36 франка

ЦЕНА ОГЛАСИМА:

Ситни огласи 0.20 фран. од петитног реда, већи огласи по погодби. Новац се подлаже државним комесарима и дипломатским агенцијским.

ЛИСТ ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ПО ПОДНЕ

Пошту слати преко Краљ. Срп. Генерал. Консулата у Солуну.

РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

Сва редакција Колонбо улица бр 33 Salonique

Поједини бројеви се могу добити у Солуну код агенције „Друштва грчке штампе“ улица Булароктон бр. 5, близу главне поште.

гије 4. августа. Објава рата Енглеске Немачкој извршена је 4. августа увече. Објава рата Француској била је тако немогућа да се мотивише да се, у овдашњој ноти коју је г. од Шена поднео, могла засновати само на једној данској измишљотици коју су после војне немачке власти признале да је неистинита, (бачање бомби на Ниремберг од стране француских авијатичара).

Г. Бетману Холвегу требало је двадесет и осам месеци да нађе неки други изговор који вреди колико и претходни. И овде још текстови су изрични.

Наш је одговор краћи од канцеларовог говора — и са разлогом. Дебата о одговорности за рат је тако одсечно пресечена да г. Бетман ни у рајхстагу не сме да започне говор. Да би појачао утисак свога говора он је додао да никад није имао намеру да анектује Белгију. То значи, без сумње, да је био намеран да јој да аутономију по пољском урнеку. Белгијанци су одавно на чисто са значењем толико пута већ понављаних речи: „Гарантије на истоку и на западу“. Француска и њени савезници добро знају порекло криве, а Жоресове речи пред његову смрт, резимину уверење које је и уверење неутралних: „Кад бисмо ми били на месту француске владе, ја не знам шта бисмо могли више учинити да се избегне рат“.

— К р а ј —

Б. Лазаревић

Са српског фронта

— Из мојих белешака —

Кајмакчалан

2. За трен ока, сваки је био на свом месту. Команда: спремај, товари, извршена је за неколико минута. Као волшебним штапићем, једна реч покрет пресекала

је песму, збрисана са лица земље насеобину од шатора, погасила ватре... После четврт часа, по мрачној ноћи, предње колоне пука тонуле су у мрак. Чуло се је само шушкање од хода и звец-

ФЕЛТОН

† МАЈОР БАСАРИЋ

Белешке од 13. IX 1916 г. — Ноћи још нема, јер је сунце заспало на небу. Нисмо га жељни. Сваки тренут његовог зрака носи собом смрт и бол. Ноћ је много пријатнија, много спокојнија. Уморне тобдије батале се пакленог посла око својих топова, прихвате се и одмакну даље од њих ради сна. Топови хладнећи се лагано као да и сами дремају, неми, непомични. Треска и фијук умукне. Људи посакривани по потоцима, иза камена и дрвећа измиле, пруже руке, опруже ноге и дубоким уздасима пуне груди планинским ваздухом. Крв веселаје заструји кроз залеђене жиле и човек осети да је човек

а не звер.

Путовањем кроз каменити поток чује се котрљање камења, фрка коња, звек мањерака и псовка куvara који се са неповерењем ближе фронту. Војници се у мраку као авети скупљају око хране, пуне порције и слатко трпају слојањено јело у уста. Хладно је, безукусно, али је све то ипак пријатно јер тишина свуда влада и око и уво се одмара а разум спокојно мисли на глад јер зна да нема више оног треска, нити малог облачна дима са којим се намучена душа смеши и изгуби као одјек кроз гудуре.

Мало па и месец изађе те о

светли збијена тела војничка покривена шаторским крилима где се спокојно одмарају.

Пошци цврче, љук се усуди да кад кад заћуче преплашено или по која јејина нервозно закрешти. Ако се човеку не спава он слуша, слуша и мислима се враћа у своју домовину. Позната брда, познате њиве, позната трава ређају се пред њиме као слике у замраченој соби на белом платну. Тако и тамо пошци цврче, тако и тамо чуће љук, тако и тамо шуми буково лишће кроз жубор и ромор планинских потока. Како је то мило, како је то лепо некад било слушати.

Свежи ветрић пирка и пуни ти груди миљем. Крв весело струји, а мисли незауздане лете тамо где их жеља вуче...

Свега тога у дану нема. Спутана је воља, спутан је и разум.

То нас тера да га не желимо. Али и та ноћ, у којој мисао на прошле дане као варница осветли мртву душу и увесе нову свежину, нову снагу и нову вољу на живот, долази врло споро, врло лагано. Често ти се чини да се цео свес дигао противу тебе. Као да се дан негде укочио, да се сунце слепило са вепокретном васионом и да ће земља најзад изданути у вечитој светлости, окупана крвљу и посејана мртвим телима...

... Са баталионом смо у резерви одмах под положајем. Крај нас је и једна батерија чија нам близина ни мало не прија. Ни разговор, ни смех не тече од срца, јер сваки поглед на њу тешко нам пада.

Већ два сата како је под најужаснијом ватром непријатељске артиљерије. Командир лежи

мртав опружен на леђима између својих топова. Три су му топа умукла опкољена венцем од побијене послуге и зеленог разбацаног грања којим су топови били маскирани. Четврти се још бори као каква разјарена звер. Беспрекидно блује ватру, не дајући непријатељу ни тренутка да посумња на свој успех.

Шрапнел за шрапнелом сила и решета пообарану послугу и запрегу. У последњим трзајима сироти коњи дижу крваве главе и паметним очима гледају у нас као да би хтели рећи: „доста нам је, доста и ово!“

Онда онда рине зауктана тешка граната, јекне као гром и бесно избаци у небо земљу, камење, твожђе и крваво месо. Кроз облаке од дама сручи се сав тај каос понова на земљу, затршава

каде митраљеа о самаре. Ноћ је била без месечине, ведрог и пуна звезда. Било је прилично хладно...

После једног сахата, већ смо отпочели пењање уз серпентине Старковог Гроба. Требало је за мрака изаћи на висове, и пребаци се на падине Кајмакчалане. непријатељ је био ту, лево, одмах преко Црне, која дера кроз кланац између Старковог Гроба и Чука.

Пролазили смо поред наших топова, који су, од времена на време, пуцали преко реке на непријатељске положаје. У мраку светлцале су, тамо доле, наше а на више непријатељске ватре. Сигнали и ракетле, час наше час непријатељске, обележавале су положаје и осветљавале околину. Светлаци од распрнутих пројектила шарали су положаје. Чуло се је равномерно пуцање митраљеа и појединачно пушака. Ручне бомбе распрскавале се потмуло. Са великом стражном експлозијом потресала је земљу и проламала ваздух бомба из нашег рововца. Све је било у акцији, све будно и на опрези. Само су штабови и резерве спавали, јер су били сигурни иза ровова стрелачког строја, који будан, пушком и бомбом у руци, чува положаје...

Пут којим се пук по мраку кретао био је одлокан. Серпентинама, исечеченим у камену или земљи, како где је тле захтевало, изведен је пут Старковог Гроба, а одатле на Кајмакчалан. Да се овакав солидан пут изради, требало је вештине, времена и радне снаге. Бугари су имали времена скоро годину дана. Имали су Немце који су јамчили за солидност, српске заробљенике који су давали довољно радне снаге. Хвала свима њима на тако одличном путу и у опште на свима осталима. Они су их саградил да их ми искористимо у овом рату, јер право да кажемо, да није ових путова...

Ми смо се непрестано пели. Пут је водио, тако рећи, у небо. Хладноћа је била све већа. Под ногама је шкрипала смрзнута земља. У мраку се назирале контуре по неког четвара, који се чудом неким спасао од секире. Горостасне стене, као градска платна, дизале су се лево и десно и изнад наших глава. Поред пута ред ровова, растурена бугарска муниција и по неки уби-

јени коњ.

За сваки врх, који смо у појмрчини назирали, мислили смо ето Кајмакчалане. Кад смо већ изашли горе, пред нами је био други врх и т. д.

Почело је свитати. По падини нама и трави попадала дебела слана као да је снег запрашио. Хладан, оштар, планински ваздух продирао је кроз одело и хладно управо ледо од зноја натопљену кошуљу.

Били смо у свануће већ под врх, али не Кајмакчалане, но Старковог Гроба!.. Кајмакчалан беше још далеко и високо! — Али и ми бесмо изван домањаја непријатељске топовске ватре...

Дошли смо на западно седло Кајмакчалане, испод Сиве Стене. Ту смо остали. Вис и плато Кајмакчалане био је још за ко-

ју стотину метара ближе к небу... Ја сам овој глави написао на слов Кајмакчалан. Можда су читаоци очекивали да ћу одмах о њему говорити. Нека ми се не замери што сам, у скоковима, описао пут. Мени је ипак теже било пешке изаћи на Кајмакчалан, но што ће читаоцима бити да овај опис прочитају. Најзад, ја мислим, да је за разумевање оног што долази, потребно било да кажем ово што сам написао.

Од колике је важности био Кајмакчалан за Бугаре, нека би читаоци видели и из овог: Поред пута, који, са Старковог Гроба, води на Кајмакчалан, на једној великој усправљеној плочи изрезана су слова: »24. полк. Солун—Софија и да обрнем стрелицу низ брдо...»

(Наставиће се).

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Француски коминике

Париз, 15. новембра.

Обична канонада на разним тачкама фронта и на сектору Дуомон—Во.

Солунски фронт. — На фронту Црне Реке српске су трупе одбиле један бугарски против напад ноћу између 13—14 новембра. Бугари су имали крваве губитке Јака артиљеријска борба северно од Битоља. На левом крилу италијанске трупе настављају напредовање у планинској области Дихова.

Енглески коминике

Лондон, 15. новембра.

Наша је артиљерија разјурила непријатељска првкупљања пешадије западно од Пизијеа, и бомбардовала је непријатељске ровове на сектору код Ипра. И поред рђавог времена наша је авијатка успешно кооперисала са артиљеријом, бомбардујући више тачака војне важности. Два наша апарата нестала су.

Руски коминике

Петроград, 15. новембра

На Стоходу наша је артиљерија успешно тукла један мањи непријатељски одред који се је појавио у пределу села Свидники.

У пределу Коритнице, непријатељ је бомбардовао наше положаје са гранатама загушљивог дима.

На Бистрици, у пределу села Двизац, наше претходне јединице разјуриле су један неприја-

тељски јак одред и заробиле војнике.

На румунском фронту у Влашкој борбе се настављају. Користећи се природним препрекама румунске трупе, повлачећи се задржавајући непријатељску офанзиву.

На Дунаву претходне јединице непријатељских трупа које су прешле реку код Зимнице напредовале су до реке Ведаје и заузеле су средњи ток река: Валени и Руседеваде.

У Добруди, сукоби између претходних јединица пешадије и коњице. Непријатељски покушаји да потисну наше трупе са положаја између Црног мора и Ташуленог језера, остали су узалудни.

Румунски коминике

Букурешт, 15. нов.

На северном и северо западном фронту на граници западно од Молдавије није било промене. На северу, западно од Влашке Јака артиљеријска ватра код Бозда-Ваме. У долини Прахове, а у области Драгославеле на левом крилу непријатељ је нападао прекрчује али је био одбијен. Наше су се трупе повукле са Олте и Тополага мало на исток. Код Мардаказе воде се врло јаке борбе.

Јужни фронт. — Јака артиљеријска борба дуж Дунава. У Добруди ситуација је непромењена.

Италијански коминике

Рим, 15. новембра.

Солунски фронт. — Енергично напредовање италијанских трупа

успешно се наставља у планинској зони Перистерга западно од Битоља и у долини Дрзгора северозападно од Битоља. У току 11. новембра, поред густе магле, један италијански одред заузео је вис западно од Нижепоља. Други су одреди напредовали ка Трнову. У току 13. новембра, пошто су ослабеле очајан непријатељски отпор, наше су трупе завеле висове кота 2220 и 2227 југозападно од Нижепоља. Заробиле су око 40 војника.

Хинденбург се креће

Женева, 15. нов.

Овде кружи вест да ће маршал Хинденбург ускоро отићи на италијански фронт.

Торпедоване лађе

Лондон, 15. новембра

Енглеска лађа „Јериман“ потопљена је од једног немачког сумарена.

Непријатељски сумарени торпедовали су норвешке лађе „Трин“ и „Двијенд“ и данску лађу „Данстед“.

Немачке лажи

Рим, 15. новембра

Талијански министар колонија демантује немачки радиотелеграм, по коме је у Триполису била борба између уроћеника и талијанских трупа.

На румун. фронту

— Војни кругови Спразума и штампачи о румун. ситуацији —

Лондон, 15. нов.

„Рајтерова агенција“ саопштава: „Ситуација на фронту Румуније услед аустро-угарског напредовања не сматра се као озбиљна, не само од војних румунских кругова у Лондону, већ и опште ни од политичких и војних кругова добро обавештених, који изјављују, да напредовање остварено од војске генерала Фалкелхајма није довољно и да је увек сумњиво, с обзиром на недостатак жељезних веза у томе делу.“

Претпостављајући чак, према немачком коминике-у, да је непријатељ успео да се протегне западно од Влашке, како је тај догађај за жаљење, ипак не значи животно питање за Румунију и не шкоди стратегијској и војној ситуацији руско-румунске војске, јер надати је се, да ће операције предузете од Савезничких трупа према северу по-

ништити важност овог успеха кроз мало времена.

Општа је заблуда, да ће аустро-немачки упад у Румунију са југозапада дати непријатељу велике количине жита. Део заузеле Румуније је доиста велики земљораднички центар, али су велики депои жита у Браили и Галцу.

Успеси, које су Бугаро Немци забили олакшаће наравно њихове саобраћајне везе. Уопште, садашња ситуација намеће стрпљење. Извесно је, да Руси у овом тренутку развијају све своје напоре, да помогну Румунији, што ће, надати се, изменити ускоро потпуно војну ситуацију.

Париз, 15. нов.

Опште је мишљење француске штампе, да, ако је ситуација у Румунији тешка, нема ипак озбиљних разлога за узнемиравање.

„Матен“ сазнаје, да су руски континенти довршили своје концентровање. Довољне снаге већ су стигле на места предвиђена за њихово скоро ступање у акцију.

Марсел Итен пише у „Ехо де Пари“: „Букурешт и његов утврђени догор нису у опасности. Руски напор може изменити ситуацију ако се испољи снажно, и он ће се испољити.“

„Фигаро“ примећује, да и ако су била тешка искушења, румунска војска је још очувана цела и ускоро ће доћи час, када ће руски резервоар проринути у Румунију све своје армије помоћи.

Сумаренски рат

Поморски губици у септембру

Из Лондона јављају да је канцеларија „Веритас“ публиковала листу морских губитака у септембру месецу. Пропале су 100 лађе чија тонажа износи 151.729. Три лађе су само уништене од мина.

Само Енглеској су сумарени потопили 57 лађа од 93.344 тоне и једну једрилицу од 151 тону.

Италија је изгубила једну лађу од 3.542 тоне, Белгија једну лађу од 1433 тоне, Француска три једрилице од 821 тону, Русија једну једрилицу од 252 тоне.

Савезници су, дакле, изгубили од сумарена 64 лађе са 89.543 тоне.

Губитци неутралних држава такође су доста ве-

јући и мрцварени оно што је о стало.

Војници згурени, навикли и огуглани на све то, поправљају журно мале заклоне, гледају ту по на околне другове и места где су други били. Свијнути слух цени где ће друга пасти, па се прицпају земљи и чекају неми и равнодушни.

Овога дана непријатељ имаће ше наређење да се докопа по цену највећих жртава Четанске косе. Његова артиљеријска припрема достигаше врхунац беса. Осмотривши добро положаје батерија, пешачких резерва и путеве којим се муниција довлачи сипаше зрнима као градом.

Ту су нам тренутци најтеже падали. Скривених руку невидели непријатеља нигде, седели и чекаш да погинеш зато што си

на месту где ти је наређено да будеш. Пратиш хук сваке граве, осећаш и мислиш само о њима. Мисли ти не иду даље од факта да си привезан за место које ври и кључа од експлозија. Не смеш да се склониш, не смеш да га напустиш јер то непријатељ и циља својом ватром. Од борбе ни помена, а она је далеко пријатнија од овог мрцварења душе и тела.

Тешки су тренутци, па је сећање на њих мрско.

Сакупљени око мајора Бесарића убијамо време којекваким причама. Разговор је ишао без реда и смисла час о једној час о другој ствари док се не зауставе на чудним случајностима које се доживљују у рату. Једни уверавају да је све слепа срећа, други да се све својим предвиђеним током креће. Плаховите нарава Бесарић једва дочека да се чују

сва мишљења па онда смешети се поче:

Слушајте људи, можда је мало и смешно, али ово у шта ја верујем није у стању нико да ме разубери. Ја знам пред svakим догађајем да ли ћу погинути или не. Смеште се, коме је смешно сада, а ја ћу мало после. Он настави озбиљно: једне ноћи, још у почетку првога рата јавио ми се у сну мој отац Ђока. Умро је сиром одавна. «Сине. Вељо, каже ми он, ти ратујеш. Одужи се отаџбини поштено. Чувај образ и буди јунак. На смрт ни кад не мисли. Кад буде време и њој ја ћу ти доћи и јавити да знаш у напред. Верујте ми људи, његове су ми се речи упиле у душу да их сматрам за свету истину. Никад се нисам уплашио, никад нисам посумњао, да ме није случајно заборавио мој чика

Ђока.

Као што видите и ја сам неистакнути сиромашак стекао Карађорђеву звезду на сам стекао и мајорски чин А што је најглавније, спокојно идем свакој опасности у сусрет и чукам своју пулицу као да ничега нема. Да ова деца (млађи официри) не би мислили да је ово само прича, сво да им одмах покажем».

Он се диже, лагано сиђе до батерије и седе на томилу побивених коња. Смешети даде знак руком да пазимо изнад њега.

Један шрапнел као по његовој команди прште му над самом главом Куглице запараше фијуком земљу дижући пращину свуда око њега. Он весео довикну:

Један!

Сви смо ућутали. Војници извиди вратова иза својих заклоне

те се укипили гледати шта ће сада бити.

Пуче и други шрапнел једно 20 метара изнад мајора. Куглице зафијукаше на све стране, прашина понова зави целу батерију.

Кад се растури Бесарић показа руком на облак од шрапнела изнад главе и довикну:

Два!

Међу нама наста жагор. Официри загламаше: Глупости! Бесмислица! Господине мајоре, прекините са шалом. Није му место за то сада. Зашто лудо гинути!

Пст! Тишина. Док ми не досаде, не крећем одавде. Опасности никакве нема, то вас ја уверавам. Зато будиће без бриге.

Три!

Командант баталона чувши дарму приђе нам љутито и ведећи

лики. Немачки сумарни потопили су 30 лађа од 61.136 тона. Норвешка је изгубила 27 лађа од 37.237 тона. Данска 4 лађе од 5462 тоне. Шведска једну лађу од 2595 тона. Грчка је такође изгубила више лађа чија тонажа још није одређена.

Из Црне Горе

Беда у Црној Гори

„Цетињске Новине“ пишу: „На брежуљцима, иза владичиног дворца налази се сеоце Иван Медина. Куће се једва још држе исправно, удола порушене. Из сваког угла избија беда и са сваких полузаних врата про-

вирује глад. Ту живе најсиромашнији становници Цетиња, у најстрашнијој беди, скапавајући од глади“.

Споменик на Ловћену

„Цетињске Новине“ саопштавају: „Како сазнајемо, ускоро ће се на Ловћену поставити велики споменик за успомену на освојење „Јадранског Гибралтара“. Споменик ће бити висок 16—32 метра, тако да се постављен на брду од 1759 м. може видети са даљине. Споменик ће представљати генија победе са шлемом на глави и мачем у рукама.“ Варвари су са Ловћена прогнали скроман маузолеј владице — песника Његоша, да га обесвете овом германском наказом.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Николај Николајевић на европском фронту.

Из Петрограда јављају да је велики кнез Николај Николајевић напустио команду над кавкаском војском да би примио команду од већег значаја у Европи.

Велики кнез посетити цара у Врховној команди.

За Битољце.

Прекјуче су послата два вагона брашна, које ће се поделити тамошњем становништву, а јуче вагон соли, петролеума и жижица.

Сеоском становништву подељено је већ вагон брашна поред онога што су им војне коморе и станице издале за рачун Министарства Унутрашњих Дела.

Навикнут на општу оскудицу и да му Бугари само узимају, а ништа не дају свет се, примајући храну са сузама у очима, са чуђењем питао од куда толико имамо да и њима можемо дати.

Трговачка утакмица у Битољу.

Многи наши трговци припремили су робу за Битољ, од којих неки већ на путу и за који дан та ће се трговачка роба продавати тамошњем становништву.

Одређени органи Министарства Унутр. Дела свесрдно излазе на сусрет свима овим трговачким предузетницима, само се води озбиљан надзор да се тамо првенствено шаљу најнужније намир-

нице, као: брашно, пиринач, маст, зејтин, свеће миликерц, поврће, шећер, кафа, као и то, да се те намирнице продају по солидној цени са умереном зарадом.

Бугари и Маћедонци.

Многи страни дописници били су сведоци радости и одушевљеног дочека наших и савезничких трупа при уласку у Битољ од стране његовог становништва.

Бугари су били, сада се то тачно зна, сасвим друкше и ладно дочекани. Тој хладној и скоро пасивној резистанцији становништва наших јужних области Бугари су одговорили неповерењем са своје стране.

Отуд су за председнике и општинске часнике у тим областима махом узимали људе или из Бугарске или из словенских села под Грчком.

Бугарски официри јавно су у Битољу грдили Маћедонце, називајући их незахвалним и разним другим погрдним именима и да ће они доћи главе Бугарској.

И доћиће им, заиста!

Француске колоније за рат.

Јављају, да је француска колонија Мадагаскар послала француском министру финансија милион франака за набавку нових топова. Индокина је послала жита за 7.500.000 франака.

Француски патриотизам.

Из Атине јављају да су се само у Паризу уписали својевољно че-

тири хиљаде људи за војне полове.

Шпанска забрана.

Из Мадрида саопштавају да је званичан лист публиковао један декрет којим се забрањује извоз живине, дивљачи, меса, шунке, сланине, кромпира, шећера и јаја.

Концерат оркестра Краљеве Гарде.

Оркестар Краљеве Гарде под управом вишег капелника г. Ст. Биничког, а уз суделовање г. Маргаритиса професора солунске конзерваторије, приредиће у четвртак, 17. ов. м. у сали „Синема Пате“ концерат у корист битолске сиротиње. Програм концерта донећемо накнадно.

Инцидент у Лариси.

Из Атине јављају да су резервисти истоварили топове из вагона који су били упућени за Пелопонез и предали их команди трећег корпуса који је обећао да их задржи. Јуче је адмирал Фурне посетио краља и протествовао против оваквих поступака.

Крунисање Карла VIII.

Јављају из Копенхагена да ће нов аустријски цар Карло VIII бити крунисан за краља Угарске, Хрватске, Славоније и Далмације 23. новембра.

Посланици у Софији.

Из Рима јављају да су представници централних сила у Атини приспели у Софију.

Резервисти у Атини.

Јављају из Атине да је једна група резервиста злостављала јуче једног бакалина у престоници због тога што је присталица Вензеллиста.

Благодарност.

Оператору енглеском мајору г. др Хејеру Хосеву,

Поштовани и цењени Г-не, Сматрам за највећу част и орећу што вам овим путем могу изјавити своју благодарност на вашем великом труду и брзој помоћи коју сте уложили приликом операције 2. ов. мес. око мене (руке) и спасли ми живот који ми је био тога момента у питању.

Увек ћу се сећати племенитости Ваше и вашег помоћног особља, као и племените г-де Ханем Мен, и вичито ћу вас чувати у успомену

Кап. II. кл. Љубомир С. Децић

Последње вести

Са нашег фронта

— Српски званичан извештај — Солун, 15. нов.

14. новембра локалне акције дуж целог фронта при чему смо напредовали за коју стотину метара на више места.

Последњи напор Аустрије

Берн, 15. нов.

Кербер је поднео цару Карлу VIII. предлог за мобилизацију свег цивилног становништва у Аустрији. Карло VIII. је усвојио његов предлог и позвао одмах Тису, да се саветује с њиме о примени исте мере у Мађарској (Радио).

Решеност Енглеске

Лондон, 15. нов.

Сер Вилем Робертсон, главни шеф енглеског генералштаба уверава, да је Енглеска решена да поднесе све жртве за потпуну победу Савезника. (Радио).

Пољско питање

Берн, 15. нов.

Швајцарска пољска агенција јавља, да личности одређене од Базелера за државни савет нове Пољске одбијају да приме своја места, пошто Немачка тежи само за регрутовањем Пољака. (Радио).

Борба против Тисе

Берн, 15. нов.

Јављају из Беча, да је аустроугарска штампа отпочела опет снажну борбу против Тисе и Буријана. Надало се, да ће нови цар уклонити Буријана, али ће овога, изгледа, успети да одржи Тиса, који има велики утицај на Карла VIII. (Радио).

Зашто је Немачка напала Румунију

Лондон, 15. нов.

Чувени војни швајцарски критичар, пуковник Фајлер, коментарише у „Тајмсу“ војну ситуацију у Румунији. Он доказује да је офанзива централних сила против Румуније натурена а не изабрана. Оне су се прво бојале да Румунија не поплави Угарску Али, предвиђајући поразе на о сталним фронтима, Немачка је одлучила, да као ратујућа стран-

ка која има иницијативу, да предузме офанзиву против Румуније.

Погреб Фрање Јосифа

Амстердам, 15. нов.

Јављају из Берлина: Данас ће се извршити погреб цара Фрање Јосифа. Овоме ће присуствовати немачки цар са царицом и принцесама, бугарски краљ, шпанска краљица — мати. Изасланства Турске, Холандије, Шведске и Норвешке очекују се такође у Бечу. (Радио)

Саопштења

— Г. М. Марјановић, вој. обвезник, има оригиналну карту у пекар. чети бр. 315, Зејтинлик, са овом садржином: „Ката М. Марјановић са малом Јелицом здраво је и добро. 97 круна од Мике примила. Сестре су здраво. Хрђаве вести има од Цветку, да ли је истина? —

— Ко шта зна о артиљ. капетану I. кл. Владимиру М. Јевтићу нека јави његовом брату Томи М. Јевтићу, пошта 76.

— Блажа Динић, трг. рев. коњич. наредник, да се јави В. К. Петровићу, судија, цензору, пошта 504.

— Потпор. Вас. Парезановић да се јави Велачку Н. Василијевићу, бр. поште 92.

— Милутин Ј. Стефановић наредник да се јави Драгољубу Вунадиновићу пошта бр. 711.

— Ко шта зна о Мих. Димитријевићу учитељу да јави Јовану Маргићу, пошта 88.

— Ко шта зна о поручнику Јагошу Николају, рањеном на Ц. Р. да јави Милоју М. Јовановићу, пошта бр. 8.

— К. инж. Божићар Л. Божић рез. поручник, извештава свога стрица Саву Г. Божића, упр. царинарнице, да се налази у срп. централној болници у Седесу и да жели да се с њиме што скорије види.

— Живорад Божић писар срп. кичевског моли све избеглице из Кичева и околине као и све друге из битол. округа да га овим путем извести да ли знају ма шта о његовој жени и деци, који су остали у Кичеву приликом евакуације, јер већ годину дана није о њима ништа сазнао. Свакоме ће бити веома захваљан на извештају.

шта се ради поче прекоревати Басарића за детињарију.

Четири! вице Басарић па се окрете команданту: Господине пуковниче, ово ужасно досадно време треба прекратити на неки начин. Молим вас да се не узнемиравате...

Пет! Ама Басара, (тако су га сви звали) ја се баш много и не узнемиравам по твојој глави, али ћу брата после ја одговарати.

Шест! Господине пуковниче, овди је у питању још неколико тренутака само.

Не замерите ми. Хоћу овој деци да покажем да се не гине баш тако како се мисли. Ево сада баш гађају лепо. Они што пребацили или подбацили њих и не рачунам као све десно и лево од мене.

Седам! Видте како је учествовао као да му ја поручујем.

Осам! Ништа не бих желео него да ми се мој чика Ђока не јави ускоро, док се бар осветим скотовима бугарским што нас за срце уједоше. Ја се све надам да ћу доживети.

Хоћеш, хоћеш довикује му љути командант. Продужи ти тако па ћеш брзо обрати бостан.

Девет! Ту се Басарић диже и окрете нама: „Јели доста? Верујете ли сада?“

Доста је доста! Гракнуше наши. Е и ја кажем: „Басара доста је. Не играј се много!“ Он се крете лагано, бројећи руке по оделу од шпанелских кулида...

Прошло је од тада доста. Растварили смо се, али сам често мислио на овај догађај. Данас добих од својих војника писма. У једном најбољом на кратку вест: „наш мајор Басарић погнуо је од бомбе, у јуришу под котом 1212.“ Морао је јуначки погнути.

Драг. М. Ст.

ПОШТА

За Србију

— Чедомир Миленовић јавља својим родитељима из Трандафилу С. Јеленковићу да је здрав.

— Милан П. Миловановић и поруч. јавља Јеврему Илићу у Зајечару, да је здраво и пита да ли је његова жена код мајке.

— Лео Николић моли Лазара Јовановића у Ужицу, да извести његове да је здраво.

— Васелије Недељ јавља се Власт. Бегвићу, Алек. Томашевићу и Борђу Ж. Борђевићу да је жив и здрав.

— Драгиша Смиљ и Данило П. Ристић јављају се својим фамилијама да су живи и здрави.

— Живојин Ј. Васић јавља

своме оцу Јовану Васићу у селу Јаковље, моравски, нишки, да је здраво.

— Божићар Станојевић јавља својој жени Лепосави Б. Станојевићки у Јагодини, да је жив и здрав. Одговор преко Београда. Новина или Српског Црв. Крета.

— Мелосав Г. Милановић јавља се својој жени Стани у Медвеђи, да је жив и здрав.

— Божићар Станојевић јавља Маји Мартиновићу из Јагодине, Љуби Јањићу, Браниславу Поповићу, Живојину Станојевићу, Душану Радојевићу, Стојадину Јовановићу из Јагодине да је жив и здрав. Одговор истим путем.

— Богдан М. Нешић јавља своме оцу Младену Нешићу међавији у Крушевцу, да је са

Милорадом, Мирком, Тисом, Миланом и др Марком из Алексица, Веласавом и Миланом из Прасковче, здраво. Одговор истим путем.

Живојин А. Деспотовић инжењерски поручник јавља својој мајки Катарини и сестри Босиљки А. Деспотовићевој Кочина улици бр. 6 Београд, да су он и отац здрави и да не брину ништа за њим, новац смо послали до сад 1264 круне.

Божићар Ђурић јавља Сотирку Поповићу кафеџији у Нушу да је здраво.

Тихомир Зарић јавља својој фамилији да је здраво.

Јован Антић поруч. јавља своме оцу Глигорију Антићу у Београду да је здраво.

ВЕЗУВИО
ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА
са везувске лаве
-- КЉУЧА КРВ КО ЈАВА --
ЦРНО И БЕЛО

у бурјавима и на крчму, у ма-
гацину Ираклијева улица бр. 7—
сокачић.

Дрогерија Гуслар
13—20

Велико Стовариште
Г. Ј. Карвонидеса
улица Симерос 5.
КОЊАКА, ВИНА и других
артикала.
Најсолиднија услуга. Цене су
врло умерене. 24.

и Акући и Комп.

СОЛУН, Масуза Хан бр. 6.
преко пута енглеске вој. поште
Врше пренос колима и са љу-
дима.

Позната фарма својом солид-
ношћу код свих већих српских
трговачких кућа, чији су дуго-
годишња преносиоци.

Препоручују се свима срп-
ским трговцима и приватним ли-
цима са својим солидним, бр-
зим и умереним радом.

Атинска Банка

има част известити публику, о-
фицире и војнике, као и српске
избеглице да је отворила једну
филијалу

у дну улице која чини угао са
„Грчком Народном Банком“, а
према улици Венизелос.

По споразуму са Министар-
ством Финансија Краљ. Србије,
ова филијала узела је на себе
поштом новца њиховим перо-
дичама у Француској, Алжиру,
Тунису, Русији, Корзици у сви-
ма француским колонијама, у
Швајцарској, свима Савезничким
и неутралним земљама, као и у
главним варошима Србије.

Филијала је узела на себе и
сведеће банкарске операције:

Куповину и продају стране
монете, емисију кредитних пи-
сама; налоге за исплате у свима
варошима Грчке, Европе и пре-
коморских земаља; берзанске на-
логе и исплате купона итд.

Сем тога, по налогу „Српског
Црвеног Крста“ примила је на
себе депоновање новчаних при-
лога који су му намењени.

D-R АЛЕКСАНДРИДЕС
специјалиста за унутарње
бо лести. — Управник болни-
це за заразне болести

Поткожно убризгавање Нео-
салварана као и новог фран-
цуског препарата „Galyl“ про-
ливу офидиоза.

Прима сваког дана од 11—12
пре и од 5—6 по подне у фран-
цуској апотеци ул. Франк бр. 35
— у згради француске болнице
— а од 2—4 по подне у своме
стану улица престола, наслед-
ника Ђорџа бр. 35 — упоредно
ул. са булеваром краља Ковстан-
тина. 37—

Д-р АЛБЕРТ ГАТЕЊО
ЗУБНИ ХИРУРГ
Дипломираног од Медицинског
Факултета и Школе за зубно
лекарство у Паризу.
Савршено лечи уста и врши
све модерне зубне радове за
3—4 дана.
18-то годишње икоуство
84 ул. Венизелос, 147 ул. Ег-
натија. 51—

РЕКС
Фабрика цигарета — Јану-
каки Протопапа

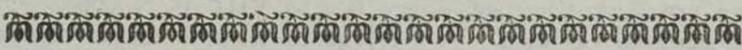
Рекс се зове нова марка ци-
гарета горње фабрике. Зове се
тако, јер је то краљица свих

других марака својим одличним
квалитетом и особитим укусом
и финим мирисом.

Препоручујемо цигарете Рекс,
Рекс, Фос, Авги и Кирки, које
се могу добити у свима продав-
ницама дувана. 46—

Нова Књижара
МЕШУЛАМ и МАТАРАСО

43 улица Велики Алексадр 43 — Солун.
Велико стовариште свију канцеларијских потреба. Про-
даја ангро и детаљ.
Препоручује се свима надлештвима и канцеларцима.
Цене најумереније. 33— —2

Најбоље и најунусније су

Улица Франк 31 33—30—2 Солун.

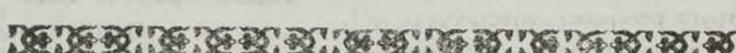
ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос Кики	Дан. 1.—
„ Глубек	„ 0:80
„ Јави	„ 0:65
„ Афрос	„ 0:50

Посетите и купујте у Солуну све намирнице у најстари-
јој и најпривилегијаној радњи

Колонијално-деликатесне робе

В. МУСИО

ОСНОВАНА 1860. ГОД.

Улица Булгариктон бр. 6 у близини Централне Поште.

ОГРОМНО СТОВАРИШТЕ:

Свих врсти конзерви, Сардина, риба итд. Кондезованог млека.

Велики избор свих врста француских вина, ликера, ко-
њака, шампања итд.

Из првих фабрика: бонбона, посластица, чоколада, бис-
квита, разна теста итд.

Најфинији сејтин, путер. Свеће „Аполо“ и „Фуршје“.

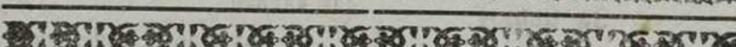
Сапуни и парфимерије првог квалитета.

Разне минералне воде. Боја за обућу итд.

ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ И УТВРЂЕНЕ

Сва је роба јевтинија но ма у којој другој радњи.

Продаје на велико и на ситно. 76—

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

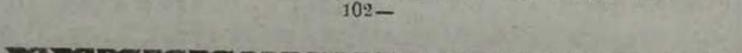
најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0:50, 0:75 лепта и 1 драхме

Продају се свугде

Главна продаја у филијалу „Атлас“ киоск „Бела Кула“
ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 28—30

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове помодне робе

МЕРКАДО ЈЕСИА

улица Венизелос бр. 31.

Приспеле су огромне количине МЕКИНТОША за господу
и даме, за г. г. пешадијске и коњичке официаре

„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По пени које искључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских падецо-а од плиша, штофа и т. д.
најелегантнији крој по последној париској моди.

Ове недеље приспели штофови за костиме, велике ширине
од шевиота, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ. 19—16

СИНОВИ Г. А. ЗРЕРА И К° ДТД.

СОЛУН

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Потмантерије, чарапа, бижутерије, мириса, чипака, пантлека-
платна, мушета. Париских артикала, женске
конфекције, гвожђарије и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и на ситно по истој цени.

Српско Трговачно Друштво А. Д.

из Београда.

СОЛУН

Мисир Чарши бр. 3. (Спробу Централне Поште
у згради Хотел „Слободе“—„Liberté“)

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове.
Врши обичне и телеграфске новчане исплате за Србију,
Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положаја може новац да нам се упућује поштанским
упутницама у свима монетама.

Уз сваку пошиљку треба нам јавити тачну адресу коме
има новац да се упути.

Прима новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 35 — УПРАВА.

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пушите само
цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

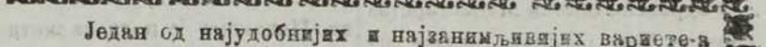
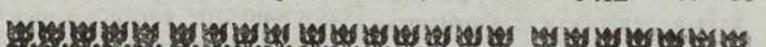
КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најунусније цигарете и дуван свих врсти.

Награђена првом највећом наградом на изложби
у Филаделфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито „Миродато“ и ДУВАН ЗА ЛУЛЕ. 37—90

Један од најудобнијих и најзанимљивијих варијетета-
у Солуну јесте

„ГЕТЕ“

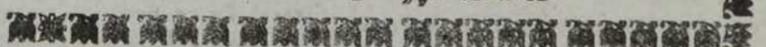
који се налази на кеју, у близини „Беле Куле“

Програм је врло одабран са много занимљивих та-
чана. Сала је пространа и одлично осветљена.

Пића су од најбољих француских и енглеских ма-
рака. Оркестар одличан.

После варијетета кабаре

зато сви у „ГЕТЕ“

Саопштавамо рођацима и пријатељима, да је наш нај-
милији, најмилији брат

† Бошко П. Јездић

резервни коњички поручник — учитељ
погинуо на бојном пољу на Светог Аранђела ове год.

Солун, новембра 1916. Ожалошћена браћа:

Љуба Јездић, адв. и рез. поручник

Ђура Јездић, трговац и војник.

2—5